

Tilburg University

Wat in het vak zit verzuurt niet

Oei, T.I.

Published in:

Mededelingenblad van de Nederlandse Vereniging voor Psychoanalyse

Publication date:

2013

Document Version

Peer reviewed version

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

Oei, T. I. (2013). Wat in het vak zit verzuurt niet. *Mededelingenblad van de Nederlandse Vereniging voor Psychoanalyse*, 28(1), 36-37.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Verschenen in : *Mededelingenblad van de Nederlandse Vereniging voor Psychoanalyse*, 28, 1, p. 36-37

Wat in het vak zit, verzuurt niet

T.I. Oei

Met deze woorden werd ik onlangs geconfronteerd, en ik vond ze mooi. Want als het wil, zal het zo zijn: hou ik mij nog wat bezig met het vakgebied, dan ververst en verfrist de inhoud met de tijd. Dat gaat verzuring en verwelking tegen.

Ik had gisteren een aangename avond met een collega/vriend. Hij is al sinds jaar en dag een feedback station, - wat oneerbiedig geformuleerd. Hij geeft weer dan wel laat zien of wat ik zeg steekhoudend of te volgen is.

Hij heeft een avontuurlijke achtergrond. Zijn vader werkte in de mijnen, en zijn moeder was vaak elders met de kinderen. Er werd over en weer gecommuniceerd (brieven, soms even langskomen bij elkaar), maar in die naoorlogse tijden, was het allemaal wat karig.

Doodgeboren kinderen werden geaccepteerd als niet gelukke pogingen het leven door te geven, en de rouw om het verlies van leven had vaak geen kans van slagen. Al was het alleen maar dat het volgende potentiële leven zich weer in de schoot aandiende. Het leven was zo een gegeven en het verlies ervan evenzeer.

Hij vertelde mij dat zijn vriendin het had uitgemaakt. Ik had met hem te doen, zodra het verdriet op zijn gezicht was te lezen: de pijn van het verlies moet je leren beseffen, en daar is tijd voor nodig. Het gegeven dat verlies van leven even rampzalig kan zijn als het ontvallen van een geliefde, kon moeilijk onder woorden worden gebracht. Wij zaten zo bij elkaar: de een tegenover de ander, en dan is het gesproken woord

niet meer zo van belang. Het moment bewust zijn dat je als twee personen je gemeenschappelijk ergens over verbaast, verwondert, of verdriet, is dan net wat je nodig hebt. Is dit genieten?: neen; is dit samen zijn?: jawel. Samenzijn kan net zo waardevol zijn als samen genieten.

Reactie van een zelfstandig gevestigd psychiater:

‘Dank voor het mooie verhaal.

Inderdaad stilstaan bij de pijn die er in dit leven is brengt verbinding tussen mensen teweeg.

Prof. J.A. Weyel schreef ooit een boekje “de mensen hebben geen leven”. Hij bedoelde de mensen aan de maatschappelijke onderkant die gewoon weinig inkomen e.d. hebben. Maar verdriet om een verbroken relatie hoort er ook bij.’

Reactie van een ex-patiënt:

‘Mag ik u bedanken voor het delen van dit warme verhaal.

De ontmoeting en het samen zijn in een verhaal samen gevat.

Vooraf de zin: wij zaten zo bij elkaar: de een tegenover de ander, en dan is het gesproken woord niet meer zo van belang.

Ik kan alleen maar bevestigen dat bovenstaande zin voor mij op waarheid berust.

Het gesproken woord is in mijn beleving meer ondergeschikt dan de ontmoeting en het zijn met elkaar.

In de stilte zit een nog mysterieuzere verbondenheid; iets van een omgang die voor beide partijen prettig is en voelt, waarin beide gevoelswerelden elkaar treffen.

Dat je op elk moment tijdens de ontmoeting je realiseert, weet, voelt en denkt (zonder woord): daar staan we.

Want als mens kun je wonderbaarlijk heel gemakkelijk door de twee huiden heen het gemeenschappelijke voelen.

Het gekozen woord is slechts een momentopname terwijl vriendschap een deel van het bestaan is en als eeuwig voelt.

De stilte van vriendschap stopt niet na het laatste uitgesproken woord.

Ja en dan loop ik te denken: tegelijk is het op het moment zelf zo essentieel te weten dat de ander niet-mij is.

Mooi; dat je zonder woorden dus aftast waar hij of zij anders in is, en omgekeerd.

Niets mooiers dan de mens!

Het woord spreken is geen kunst, het overbrengen van wat zich binnenin jezelf afspeelt en hoe je dat gevoelsmatig uitdraagt is dat wel.

In een ontmoeting neem je immers altijd jezelf mee!

Hoe doe je zonder woorden daarin recht aan de ander en tegelijkertijd recht aan jezelf?

Het wezenlijke van communicatie zonder woorden is de dynamiek van het gevoel wat heen en weer gaat, ik reik naar jou uit en jij naar mij, in een poging elkaar gevoelsmatig zoveel mogelijk recht te doen en te begrijpen.

Het is de taal van binnenuit, waarop het moment van nog geen woorden zijn of woorden aan het ontstaan zijn.

Met uw verhaal heeft u mij na laten denken hoe verdriet dragelijk is of kan zijn in het samenzijn.'

Reactie van een psycholoog/onderzoeker:

'Het gemeenschappelijke in het doen, beleven, ritualiseren is een belangrijk menselijke bezigheid die bindt, die basis geeft en het gevoel van eenzijn, een worden doet ontstaan, beleven. In alle religies speelt dat samendoen een centrale rol, bij elk zo op zijn eigen wijze maar in de uitvoering zo transparant aanwezig.'

Reactie van een jurist/vriend:

'Dank je zeer voor deze overpeinzing. Niet voor niets zeggen wij: "Gedeelde vreugd is dubbele vreugd en gedeelde smart is halve smart".'

Daarnaast bevat jouw overpeinzing voor mij de bevestiging dat het altijd weer om "de ontmoeting met de ander" gaat. Dat deed mij goed. Een van de mooie dingen van het ouder worden is dat je kunt genieten van zomaar een ontmoeting met zomaar een ander mens, bijvoorbeeld in de trein of waar dan ook.

Overigens : het kan ook voorkomen dat je samen bent met iemand die heel duidelijk jouw gevoelens niet deelt. Ik heb dat -helaas- erg vaak met mijn vrouw. Dat is ontzettend pijnlijk.

Enfin, ieder huisje heeft zijn kruisje.'

Reactie van een jurist:

‘Een mooi alternatief voor drankzuchtige mensen. Een heel goed alternatief.’

Reactie van een jurist/weduwe:

‘Na de dood van mijn man, kwam mijn broer bijna iedere dag even bij me aan. Hij was daar zonder adviezen, zonder oplossingen aan te dragen en soms helemaal zonder woorden. Gewoon een blik van verstandhouding en samen stilletjes een kopje thee drinken. De meest ultieme vorm van samen zijn. De broer van wie mijn ouders altijd beweerd hadden dat hij zich niet kon uiten.

Achteraf vraag je je af, waarom juist deze momenten het meest waardevol zijn geweest.

Waarschijnlijk geven adviezen afstand, een vorm van hiërarchie. Buiten dat zijn woorden maar beperkte middelen om weer te geven wat er bedoeld wordt. Woorden leiden af van waar het werkelijk om gaat.’

Reactie van een psychiater/theoloog:

‘Ik moest meteen denken aan het prachtige essay van Gerard Visser *Niets Cadeau*, over de ziel, en dan het slot § 19 “Alleen als die twee zijn verbonden, is ze bij ons”, naar aanleiding van een gedicht van Wislawa Szymborska; “die twee” zijn “vreugde en verdriet”, en “ze” is “de ziel”.’